

Karta

öfver

DE BESÖCERBA GRUFVAN

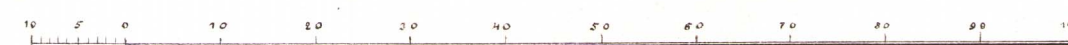
i

Tunnabergs socken, Södermanlands län,

Upptecknad efter äldre karta och egna mät-
ningar, afslutade den 29 Nov. 1886,

af
Felix Hopppe.

Skala 1:800

Snöis Tegnatit Kalksten Kolbott-ö. Flopparmalm Åker Äng

a Smedjan
b Ilyrkan
c Illockstapeln
d Fattigstugan
e Smedsgården
f Skolkhus
g Sandelobod
h Snuffogdebootsad
i Arketarebootsäder
k Allhus
l Dynamitkällare

Folio 2

a Sedninge Schaktet
b Tokus Schakt
c Alexanders Schakt

Folio 3

a Brennernas Ort
b Lovisins Ort
c Generalens Ort
d Gabriels Ort
e Örnokölds Ort
f Åkerbjelms Ort
g Carls Ort
h Israels Ort
i Eriks Ort
k Illingsfors Ort
l Ädelsfälds Ort
m Enköpings-Orten
n Bergens Ort
o Stöfrarn
p Foddags-Orten
q Hållare Orten
r Norra Porten
s Södra Porten
t Svabens Ort
u Svabens Sidsort
v Förmaket
x Litanders Ort
y Läkaren
z Jakobs Sänkning
a, Svabens Sänkning
b, Nyckeln
c, Gerhards Sänkning
d, Bergens Sänkning

e, Hplands Orten
f, Elisabets Sänkning
g, Anfalls Orten
h, Morgstads Orten
i, Gripshjälkes Ort
k, Sängkammaren
l, Försöppningen
m, Enigheten
n, Görans Ort
o, Carolinas Ort
p, Lottas Ort
q, Östra Norrorten
r, Mellan Norrorten
s, Nedra Norrorten
t, Illingsfors - Snufvan
u, Norra Svarthings Orten
v, Södra Svarthings Orten
x, Svarthings Orten
a, Landsköpingsens Belare
b, Bergstadets Belare
c, Bergmästarens Belare
d, Geschwornens Belare
e, Lagmannens Belare
f, Öfverstelöjtnantens Belare
g, Majors Belaren
h, Öfverstens Belare
i, Hofmarskalkens Belare
k, Stallmästarens Belare
l, Hofjunkarens Belare

m, Barons Belare
n, Löjtnants Belaren
o, Friherrinnans Belare
p, Presidentens Belare
q, Markscheider Belaren
r, Ryttmästarens Belare
s, Korpralens Belare
t, Adessorns Belare
u, Sekreterarens Belare
v, Notariens Belare
x, Bergmans Belaren
y, Inspektorns Belare
z, Bokhållarens Belare
a, Snuffogdens Belare
b, Skrifvarens Belare
c, Hantverkarens Belare
d, Kopistens Belare
e, Vaktmästarens Belare
f, Direktörs Belaren
g, Ballencrentz Belare
h, Expeditionens Sekreterarens Belare
i, Seislers Belare
k, Strömbergs Belare
l, Bonwalli Belare
m, Färrikens Belare
n, Edvards Belare
o, Mektbäckes Belare
p, Herolins Belare
q, Berzelii Belare

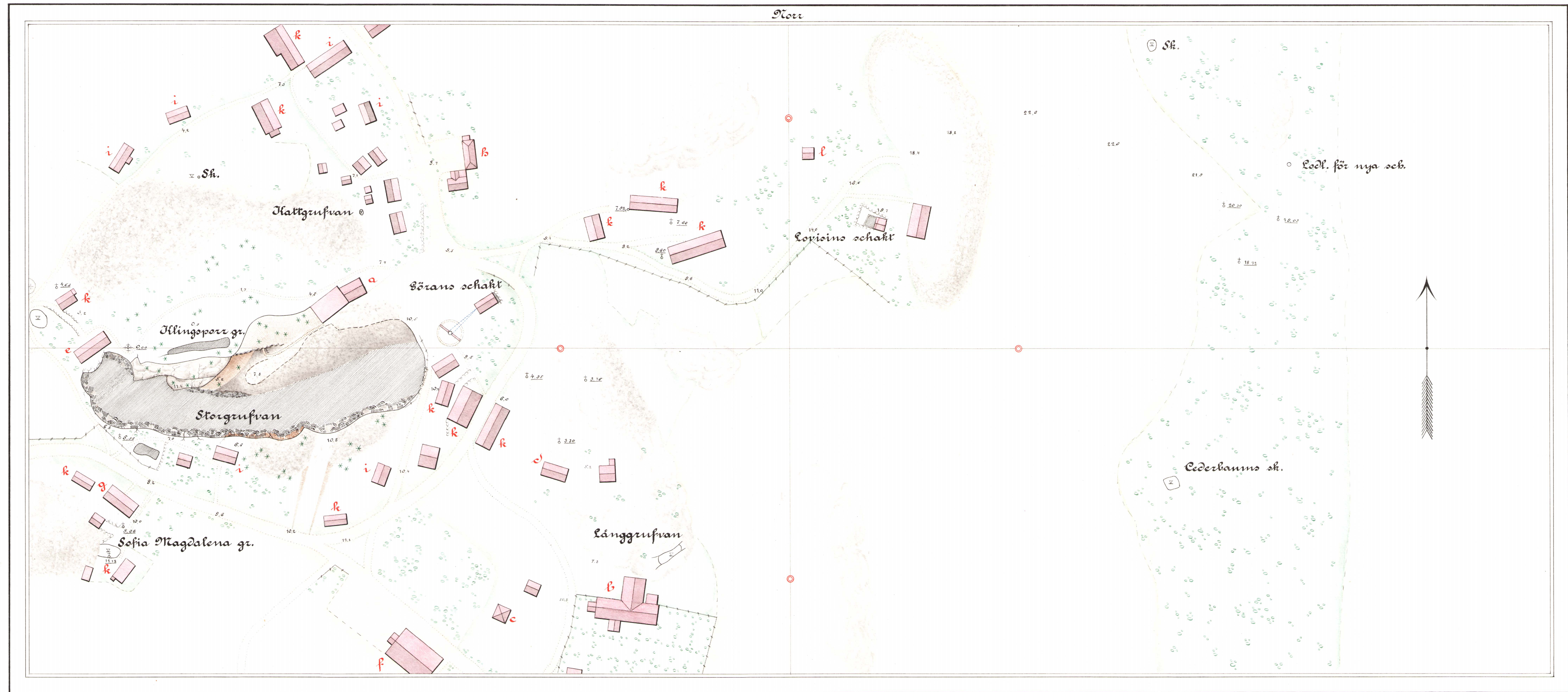
Folio 4

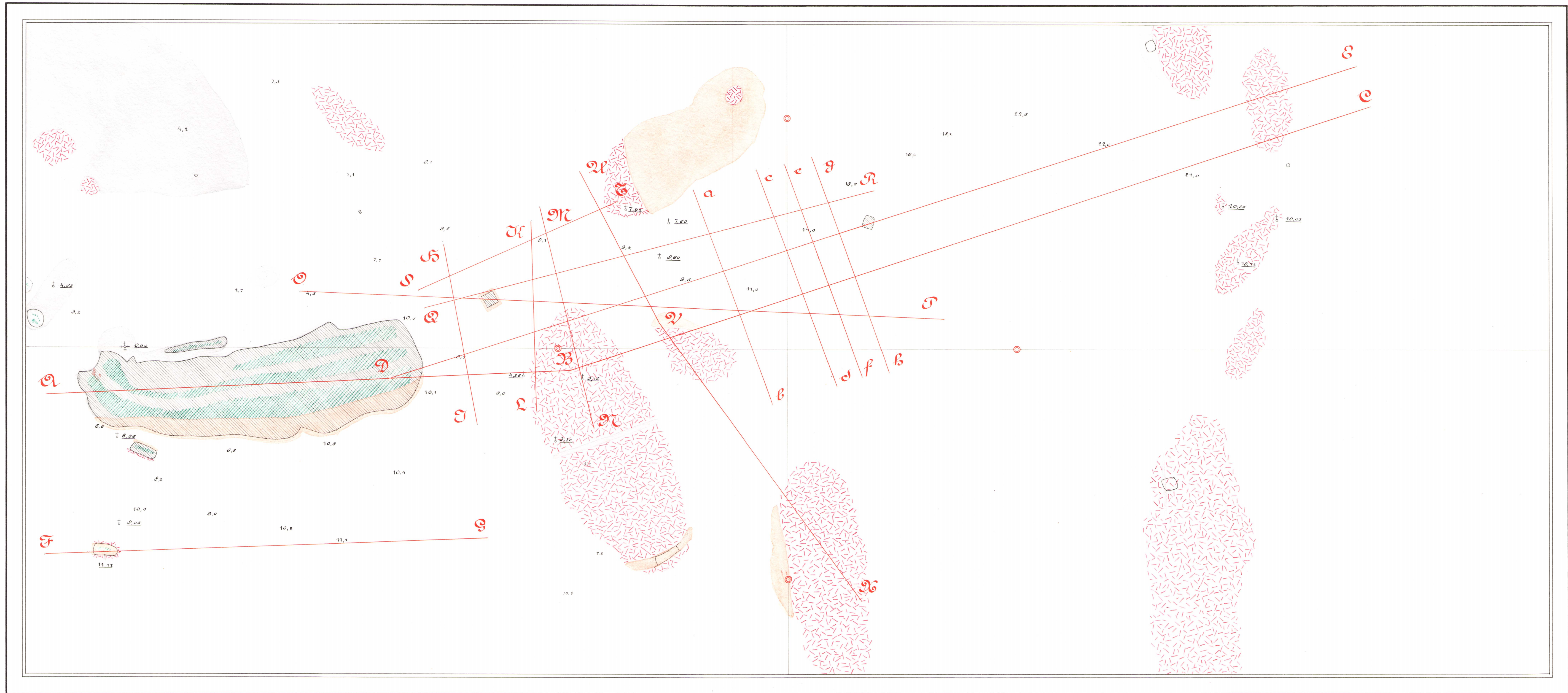
a Louis' Belare
b Annettes Belare
c Auroras Belare
d Beatas Belare
e Normors Belare
f Ebbas Belare
g De Seers Belare
h Wassewitz Belare

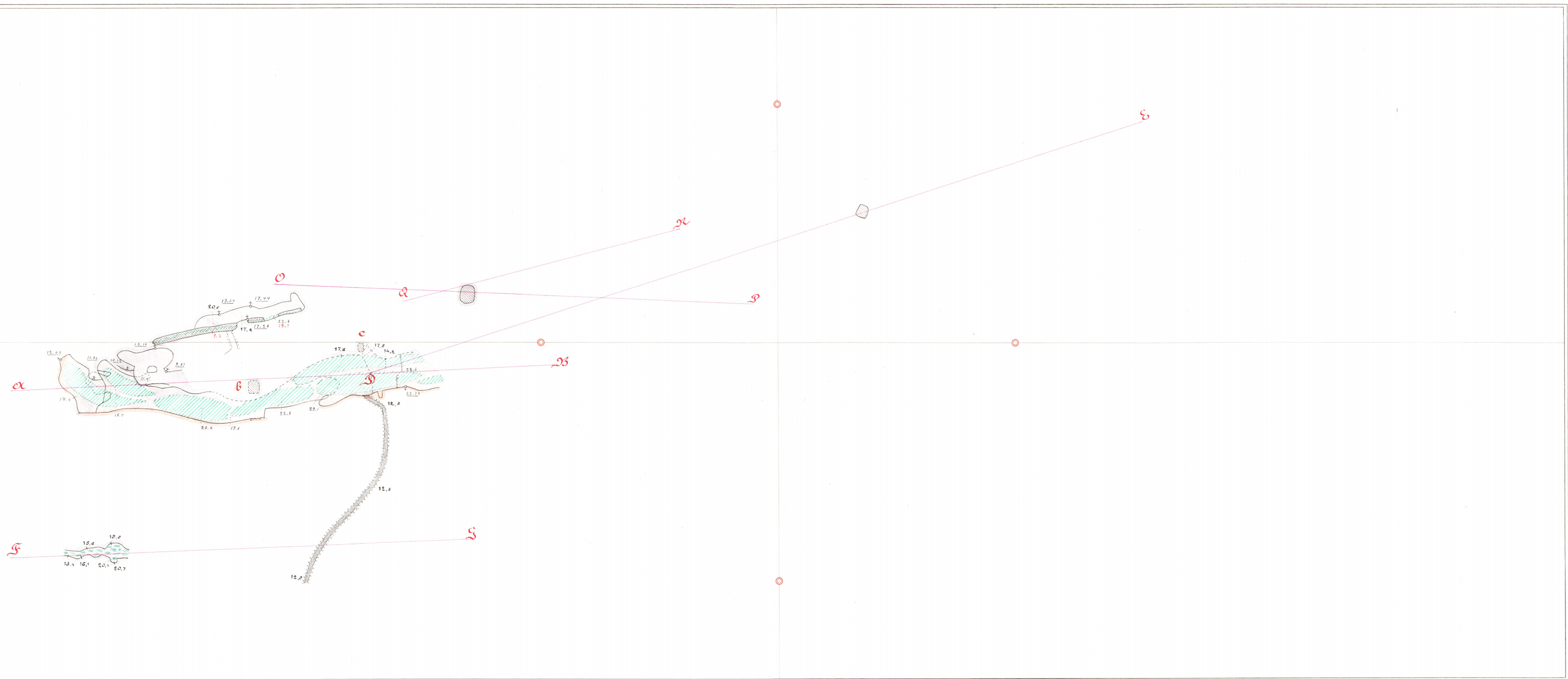
Folio 5

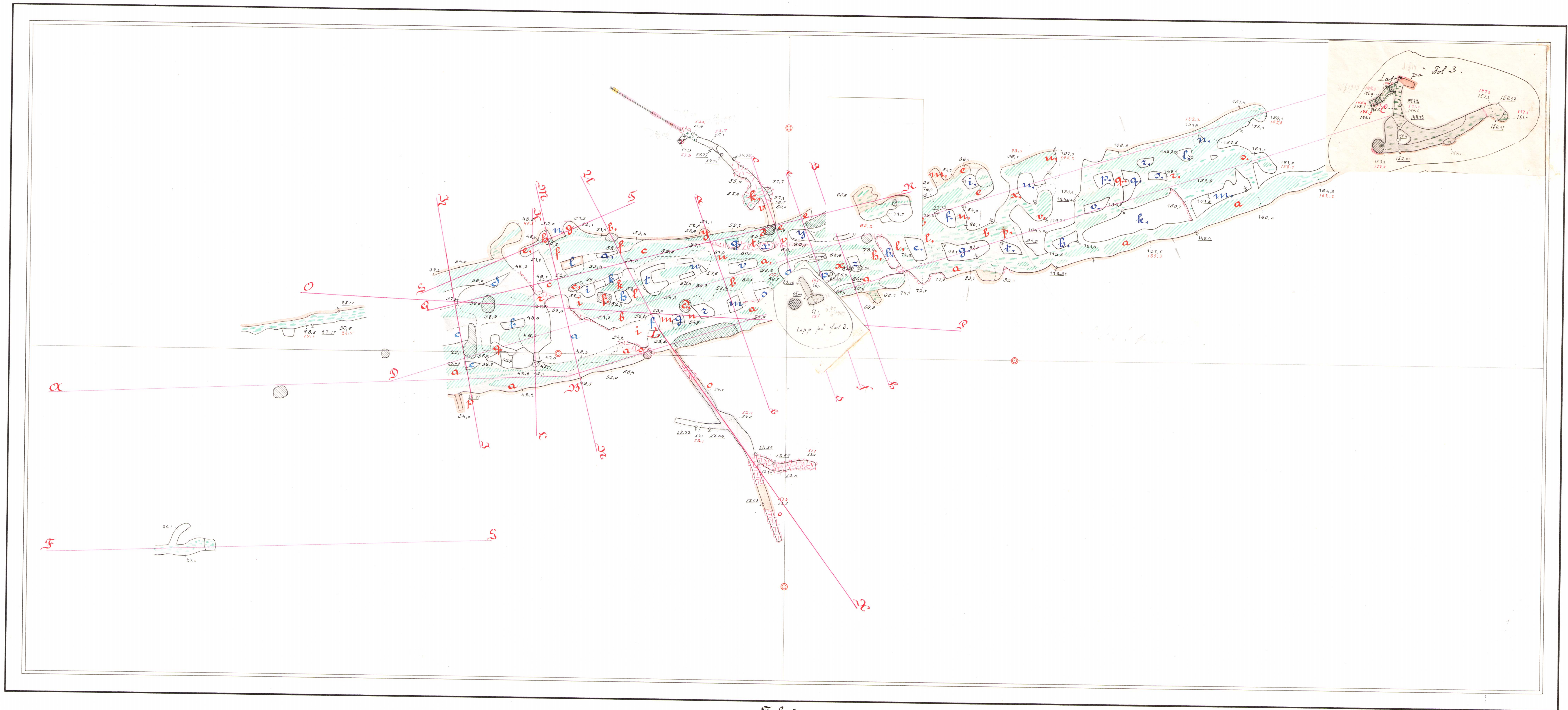
a Görans Norra Ort
b Görans Södra Ort
c Görans Vesta Ort
d Görans Östra Ort

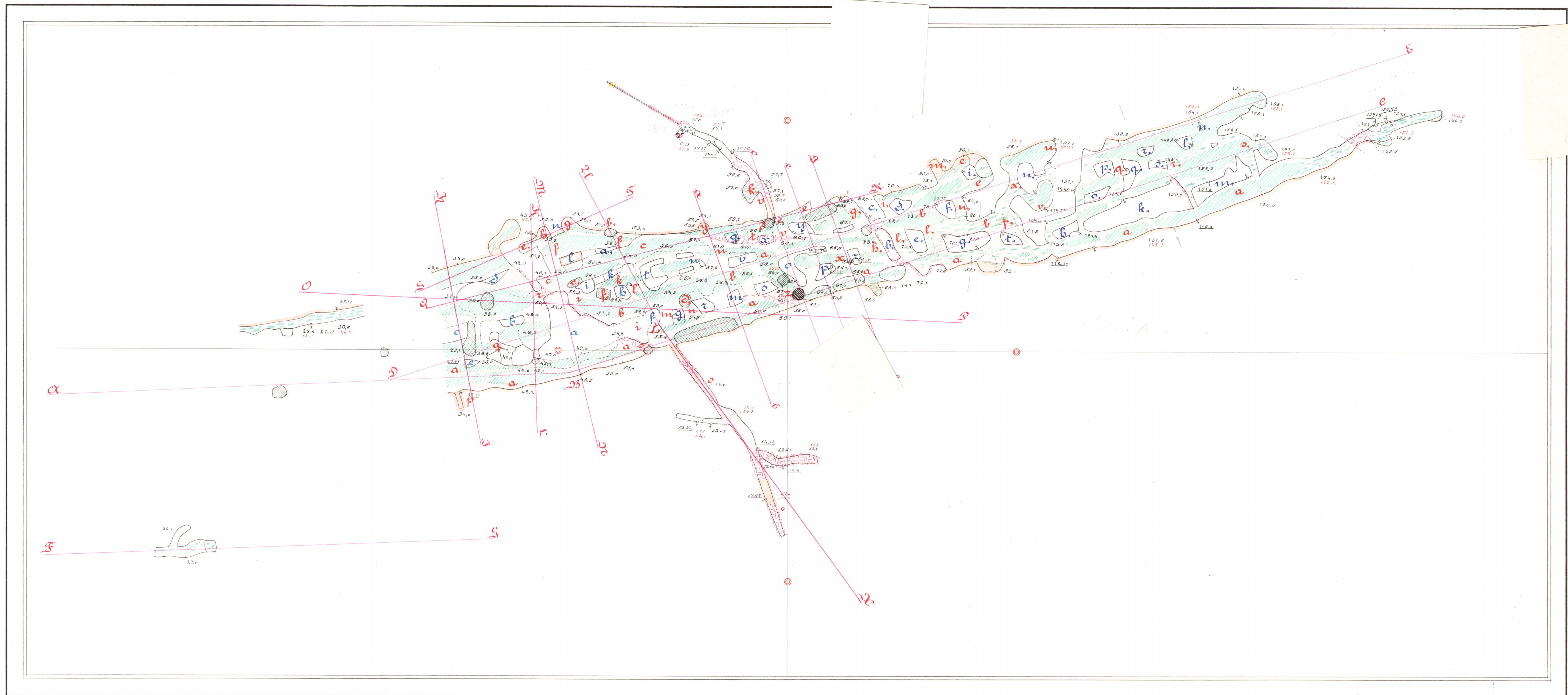
r, Walmstedts Belare
s, Wäländers Belare
t, Sundins Belare
u, Hagerts Belare

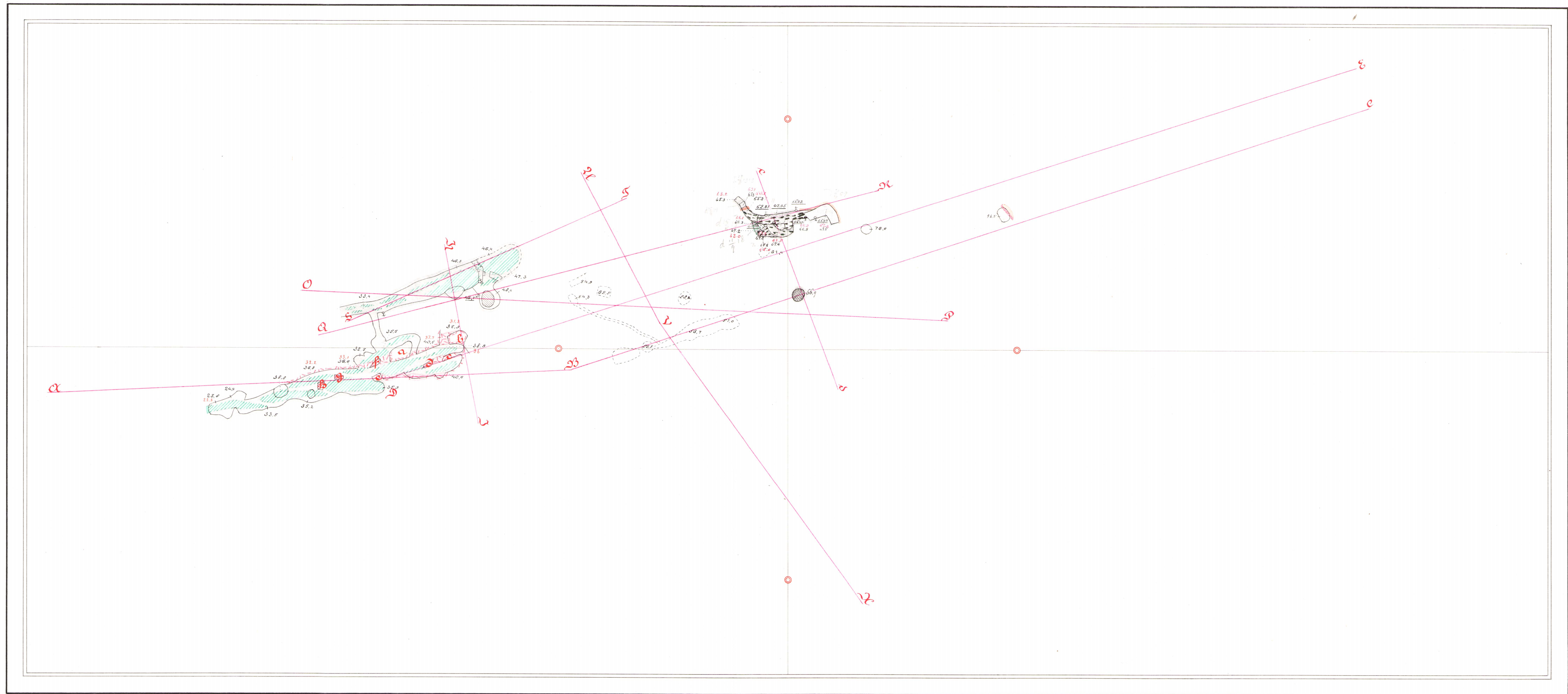

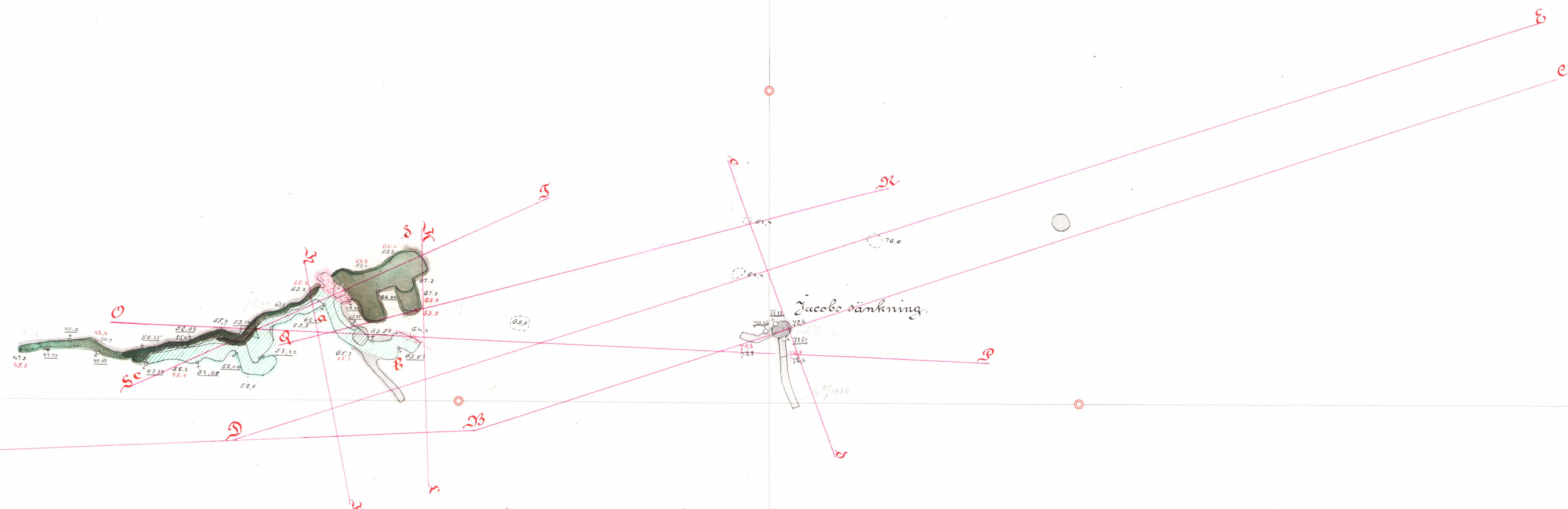

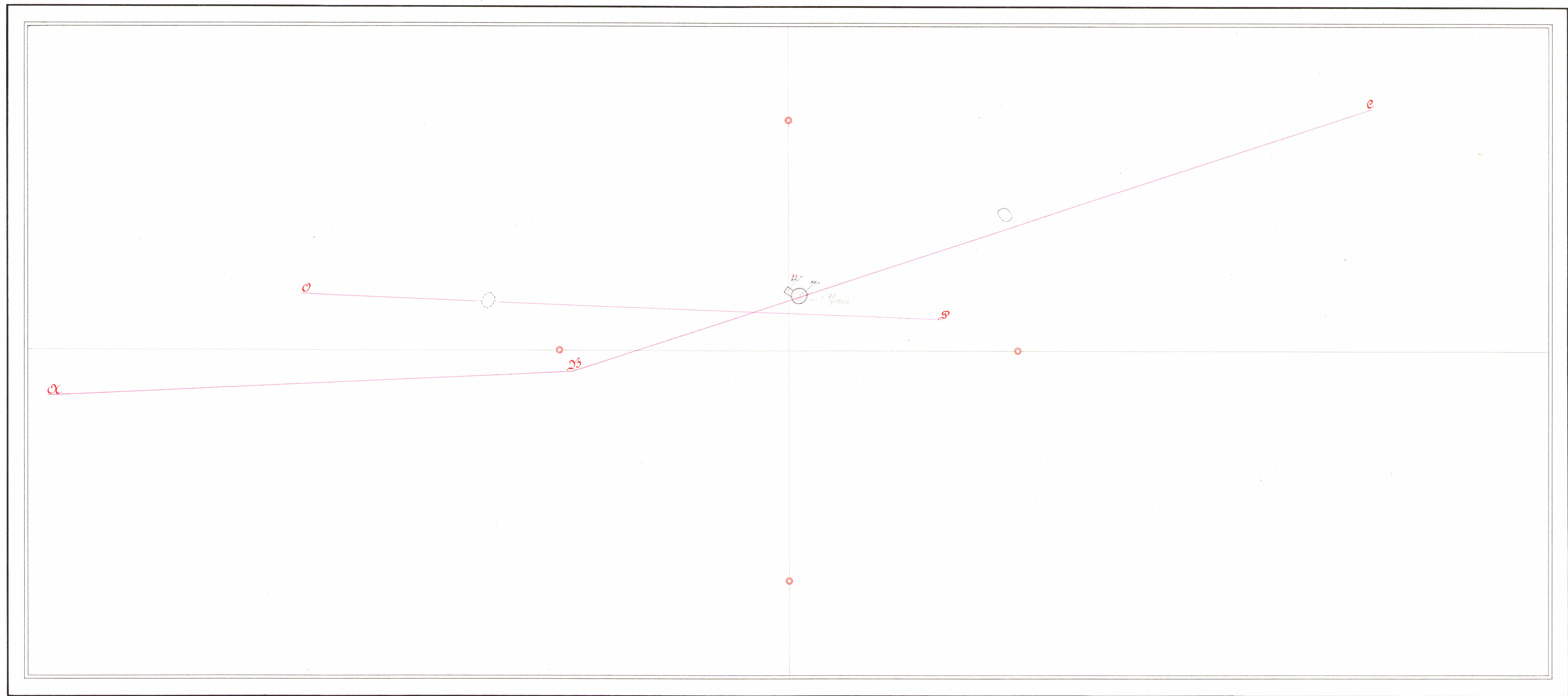

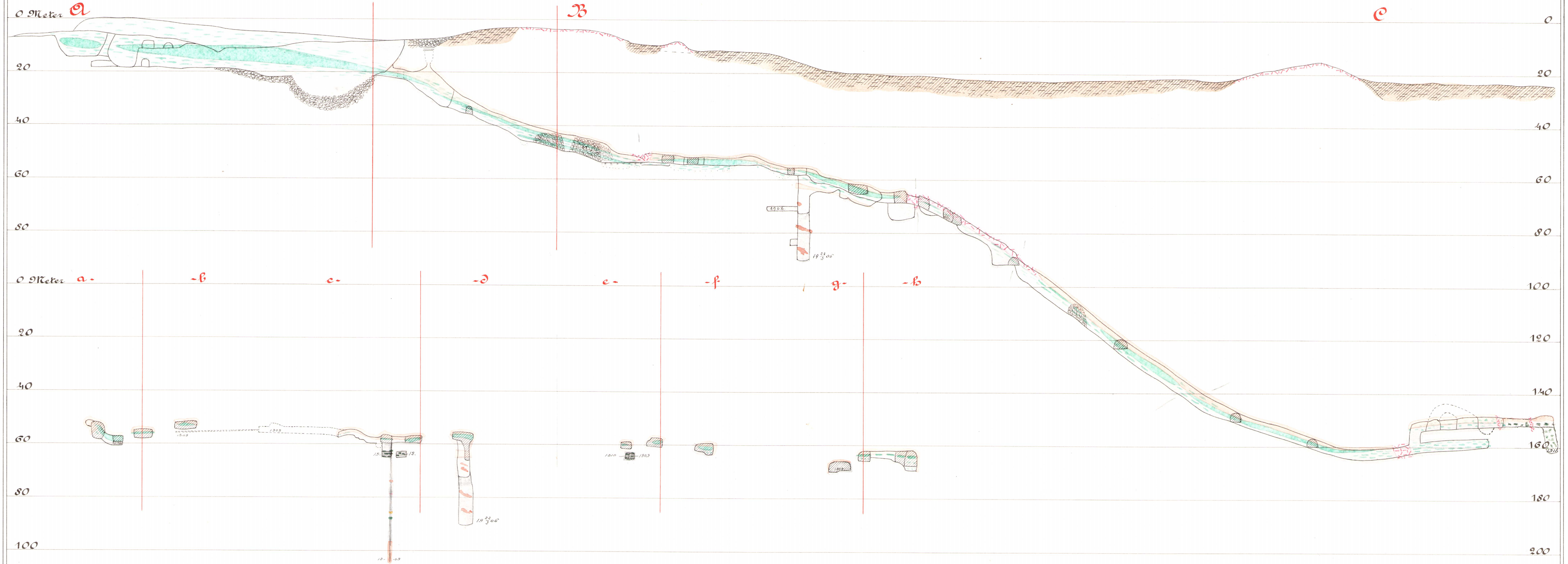

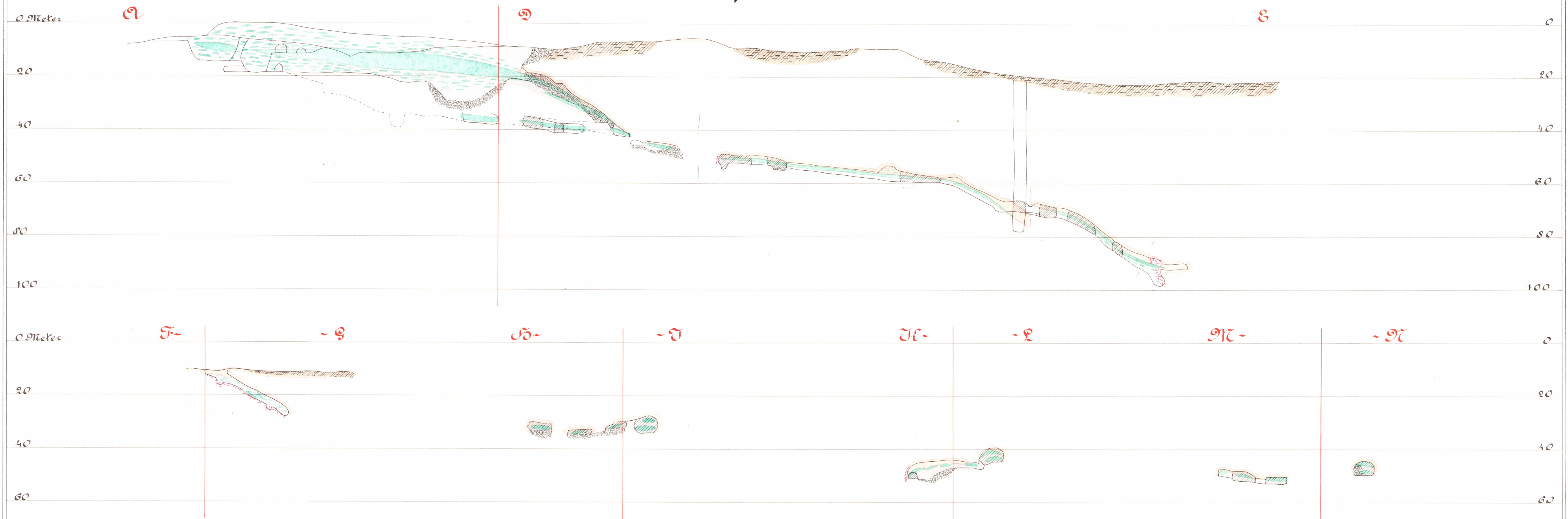

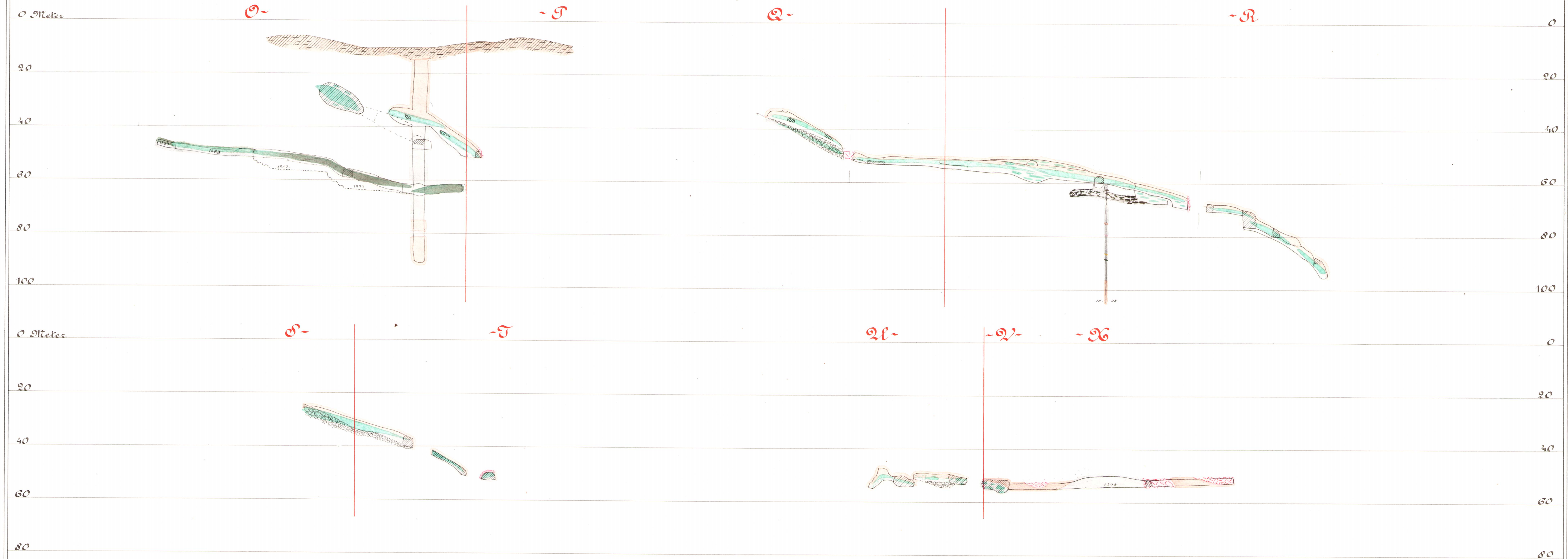
Profiler efter

Profiler efter

Profiler efter

Beskrifning

Till kartan öfver De Besche'ska grufvan
i Timabergs socken, Södermanlands län.

Grufvefältet är en bland de äldsta i riket. Det räknas till den, som år 1420 af konung Erik den XIII rum: mit stadfästelse på deras tillförne undfångne privilegier, men arbetades då på kopparsmalmen. Att fyndigheten varit mycket gifvande, kan man se till dess, att redan år 1753 finnes i Timabergslags socken lämningar af ej mindre än några och tjugo kopparkyttor med betydliga slagghögar.

Kobalten upptäcktes i kopparsmalmen härstädes första gången år 1753 och har så emåningom blifvit kungsmalm. Vid den tiden betalades kobalt mycket högt och var förbjuden att exporteras i rå eller oförädlad form. År 1770 i slutet af 1700-talet be: tingades för hetskäft eller vashad kobaltmalm ett pris af 4 riksdaler

och mera för skåpundat.

I början af 1750-talet upptogs
fabrikören Lippel denna och
några kringliggande strögrufvor
från ödemät. Störgrufvan var
då nära igenväxt af sjögräs och
mossa. Sedermera intöstes
grufvan år 1760 af Kammarkherren
Gerhard de Besche, som var egare
till Näsvegruvas styckebruk jämte
omkring liggande skogar och
landegendomar. Bergsrörskan
upphjelpes af honom mycket
och flera hyttor uppbyggdes.
Hans arfvingar innehade verket
till 1793, då G. W. Silfversparre
blef dess egare. På 1800-talet har
grufvan tillhört och tillhör ännu
från Finland inflyttade släkten
Sederholm.

På Kongl. Bergskollegii befall-
ning har grufvofältet flera
gångar på 1700-talet blifvit be-
sigtigadt och utförliga berättel-
ser häröfver afgifna, nemligen
af Risell år 1752 och 1753 samt
af landshöfdingen Daniel Vilas
och bergsrådet Anton von Swab

med tillräde af bergmästaren och
geschwornen i orten år 1762. En
mycket detaljerad och upplysande
beskrifning är bifogad den år 1776
af stud. Falhiemer uppräpnade
grufvokartan och slutligen har
på senare tiden professor Axel
Lerdman undersökt såväl
grufvan som hela nejden samt
utgifvit detta arbete på både
svenska och tyska språken.

Berggrunden i trakten ut-
göres hufvudsakligen af gnis
och kornig kalksten. I närheten
af kontakten mellan dessa berg-
arter har gnisen bestående
lar oftast blifvit afsondrade
från kvarandra, så att man
der finner en finkornig, glim-
merrik, föga färsparhaltig gnis
och derintill en m. o. m. tydlig
pegmatit. Kalkstenen har äfven
emottagit såu betydliga pegma-
titinstutningar, ofta mycket upp-
blandade af quarz, samt hällen
ädror och impregnationer af
glimmer. Stykningen är
ungefär i n. n. v. - s. s. o. och stup-

ningen 30 à 40° åt östsydost.

Malmsfördigheten är en lagerbildning och består af Kopparkis och Koboltglans, hvilken senare alltid förekommer kristalliserad. Förutom dessa uppträda äfven till större eller mindre mängd magniskis, svafvelkis, Zinkblendes och blyglans samt flera sådant synta mineralier.

Det är egentligen i Kalkstenen som malmen förekommer, men då den ligger nära Takberget, som är en finkoring mörk gneis/svartberg kallad), så blir denna gneis ofta lika mycket malmsförande. Man skiljer inom fältet på flera slag af Kalksten. Den "hvita malmsförande kalken" är genomskinnlig och blandad med ljusgrön malakolith samt bär äfven nära Takberget mycket glimmer. Icke malmsförande anser vara "blå vattenkalk, hvit vattenkalk och gråkalk." Lagren äro i strykningens riktningen verkade lika vågar, ofta i mycket tvåra böjningar. Det är af

sådana böjningar, förtvåkningar i Storgrufvans södra och norra väggar uppkommit.

Följande äro tre malmlager kända:

- 1° det öfversta, hvilket bearbetats från dagen och efterföljts till 165 meters afvägning;
- 2° det mellersta, blottadt med Klingsporgrufran och Källarsten till 48 m. afv. och
- 3° det nedersta med Görans ^{skatta} och dess orter till 67 m. afv. Det öfversta malmlagret har haft stor mågtighet och antalas ännu i slutet på 1700 varit ända till 2,4 m (4 alnar) mågtigt. Äfven i Källarsten, der rikligt med Koboltnalm funnits, har malmen varit ganska mågtig.

På senare tiden har det nedersta lagret utestutande varit med arbete belagat. Der förekommer såväl Kopparkis som Koboltglans, impregnerande kalken till en mågtighet af ända till 2,5 meter. Den mesta

malen som nu vinnes, måste
vaskas. Här har under åren 1866-
-1868 bruten malen, enligt beräk-
ning af från malaren reunen-
slig, hållit minst 2% Kobolt,
men analys å den malen som
nu brytes uppger endast 0,94%
Koppar och 0,10% Kobolt. Här-
gäddet öfver detta malenlager är
"blå vattenkalk", mellan hvilken
och malenlageret en 0,3 m. mäktig
"gråkalk" omstutes, och liggande
består af gråkalk.

Arbetet i Storgrupvan, den
enda som nu drifves, sker i my-
cket liten skala — der äro vanligen 3-4
boreare sysselsatta. Uppfordringen
sker genom Görans schakt med
Körvied. En gång om året, då vatten-
läket upp till namnda schakt måste
grufvan hållas till nivå med
Lovisins schakt, der i dagen en
ångmaskin är placerad.

Stockholm den 15 Juli 1887.

Felix Hoppe

